

زیارت جامعه کبیره؛ اعتبار روایی و استنادات قرآنی

زیارت جامعه کبیره که از امام هادی علیه السلام به ما رسیده است از جمله مهمترین زیارتی است که در تشیع به آن توجه ویژه شده به همین بهانه اعتبار این زیارت و استنادات قرآنی آن را بررسی می‌کنیم.

زیارت جامعه کبیره که از امام هادی علیه السلام به ما رسیده است از جمله مهمترین زیارتی است که در تشیع به آن توجه ویژه شده به همین بهانه اعتبار این زیارت و استنادات قرآنی آن را بررسی می‌کنیم.

حجت‌الاسلام احمد غلام‌علی، پژوهشگر حوزه مطالعات حدیثی، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، در پاسخ به این سوال که میزان اعتبار زیارت جامعه کبیره که از امام هادی(ع) به ما رسید است چه میزان است؟ گفت: زیارت جامعه کبیره یادگار امام هادی(ع) و از نظر اعتباری از معتبرترین زیاراتی است که از ناحیه ائمه به ما رسیده است.

غلام‌علی ادامه داد: ما دو گونه زیارت داریم دسته‌ای است که از خود امام به ما رسیده است که به آن مأثور گفته می‌شود و دسته دیگری از زیارات وجود دارد که توسط بزرگانی مانند سیدطاووس، وقتی به مرقد امامان معصوم(ع) مشرف می‌شدند، بیان می‌کردند که به زیارت‌نامه تبدیل شده است. زیارت‌نامه‌ای که از ائمه به دست ما برسد اعتبارش به مراتب بیشتر است و زیارت جامعه کبیره این حسن را دارد که از امام معصوم(ع) به ما رسیده است.

وی ادامه داد: زیارت جامعه کبیره در دو کتاب کهن «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی و دیگری کتاب «من لایحضره الفقیه» شیخ صدوق گزارش شده است و این مساله از این جهت مهم است که هر یک از این بزرگواران نماینده دو تفکر متفاوت هستند. شیخ صدوق نماینده مکتب قم قدیم بود که بر روی اتصال سندی روایات بسیار حساس بودند و اگر شیخ صدوق احتمال می‌داد که زیارت جامعه از امام(ع) نرسیده باشد، امکان نداشت آن را در مهم‌ترین کتابش بیاورد زیرا وی معتقد است که هر چه در این اثر آورده، حجت است. همچنین شیخ طوسی در تهذیب الاحکام نیز این زیارت را آورده و پذیرفته است. از این رو از نظر اعتبار زیارت جامعه کبیره بسیار معتبر است.

غلام‌علی در پاسخ به این پرسش که نسبت زیارت جامعه با قرآن چیست؟ گفت: می‌توانیم بگوییم تک تک فقرات زیارت جامعه کبیره در آیات قرآن و روایات دارای مستند است و طبق کاری که در کتاب قرآن ناطق انجام دادیم، عملاً برای تک تک فقرات با آیات و روایات مستند پیدا کردیم و این نیز نشان دادن یکی دیگر از وجوه اعتبار زیارت جامعه کبیر است و می‌توانیم بگوییم این زیارت از بهترین زیاراتی است که از ائمه معصومین(ع) به یادگار مانده است.

این پژوهشگر حوزه حدیث ادامه داد: البته به طور موردی باید این مسائل را نشان داد، اما به طور کلی تمام سخنان ائمه(ع) تبیین کننده و تفسیر کننده قرآن است.

وی تصریح کرد: ائمه(ع) به ما فرموده‌اند که اگر ما بخواهیم چیزی از خودمان بگوییم هر آینه در زمره هلاک‌شدگان خواهیم بود و هر چه ما می‌گوییم از پیامبر(ص) و قرآن مجید است و اگر ما سخنی به شما گفتیم از ما بپرسید که از کجای کتاب الله گفته‌ایم که تا به شما نشان دهیم، یا امام علی(ع) گفته‌اند از زمانی که با قرآن بوده‌ام، این قرآن از من جدا نشده است.

غلام‌علی افزود: بنابراین اگر بخواهیم تک تک فقرات زیارت جامعه کبیره را به قرآن ارجاع دهیم باید کل زیارت را مورد توجه قرار دهیم اما در کتاب تفسیر قرآن ناطق به کرات این کار انجام شده که بر اساس آن هر کدام از فقرات این زیارت با قرآن هماهنگ است.

وی در پایان گفت: در آغاز زیارت جامعه کبیره وقتی می‌خوانیم «السَّلَامُ عَلَیْکُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ الثُّبُوءَةِ وَ مَوْضِعِ الرَّسَالَةِ» خود همین سلام کردن در قرآن آمده است وقتی بهشتیان را توصیف می‌کند، چنین بیان می‌کند که «... وَ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ...» و درودشان در آنجا سلام است...». (یونس، 10) و یا وقتی قرآن می‌خواهد از انبیا یاد کند می‌فرماید: «سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ: درود بر نوح در میان جهانیان». (صافات، 79) و این موارد نشان‌دهنده تناسب و هماهنگی و ارجاع زیارت جامعه کبیره به قرآن است و وظیفه ما نشان دادن این هماهنگی‌هاست.